

κον' σώζονται καιμέδες της τῶν 10 παράδων εἰς χρῶμα φραουλί καὶ τῶν 20 παράδων εἰς βαθυγάλαζον.

Εἰς τὸ πολλὰκις ἀναφερθὲν ὑποσημείωμα τοῦ Τρ. Εὐαγγελίδου (Παιδ. Τουρκ. 1936, σ. 45) ἀναγράφεται ὅτι τὸ χωρίον «εἶχε κοινοὺν σχολεῖον ἑνωρὶς, ὑπὸ διδάσκαλον τὸν ψάλτην τοῦ ναοῦ, ἀντὶ 1 1/2 λ. Τ. καὶ δῶρα Χριστουγέννων καὶ Πάσχα, δίσκον ἰδιαίτερον καὶ ἄλλας προσφορὰς τῶν κατοίκων, τὰ «Δευτεριάτικα»· αὐτὰ βεβαίως πρὸ τοῦ 1880.

Ἀλλὰ τὸ 1884 ὁ Καλέμης σημειώνει ὅτι τὸ χωρίον εἶχε 40 οἰκογενείας· συνετηρεῖτο δὲ σχολεῖον εἰς μικρὸν οἰκοδόμημα μὲ 20 παιδιὰ ὑπὸ διδάσκαλον, διδάσκοντα καὶ τὴν γαλλικὴν! ἀντὶ 45 λ. Τ., ἤτοι πρὸς 3 λίρας καὶ 3/4 λ. μηνιαίως, μισθὸν δηλαδὴ ἀξιολογώτατον διὰ τὴν ἐποχὴν. Τὸ ποσὸν ἐπληρώνετο ἀπὸ τὸ περίσσευμα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου καὶ ἀπὸ προαιρετικὰς συνδρομὰς τῶν λαχανοκηπουρῶν, ποὺ εἰργάζοντο εἰς τὸ ὄχι μακρὰν ἀγρόκτημα τοῦ Τσαοῦς¹⁾ πασσᾶ, ΒΔ τοῦ Μαυροχωρίου κείμενον καὶ ἀποτελοῦν θαυμασίαν ἐξοχίην.

Κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον τὸ χωρίον εἶχεν 100 κατοίκους, οἱ ὅποιοι ἐξεδιώχθησαν τὸ 1914—15, μετοίκησαντες ἐντὸς τῆς περιφερείας τῆς Κίλεως, τὸ δὲ 1924 διὰ τῆς συμβάσεως τῆς Λωζάννης ἐκπατρισθέντες ὑποχρεωτικῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα, συνώκησαν τὸ νέον χωρίον Ἀγ. Στέφανον εἰς τὸ Μπογιατί τῆς Ἀττικῆς. Τελευταίως μετωνομάσθη Κοδζὰ Σινάν.

Ὁ κ λ α λ ῆ

34.—Ὁ κ λ α λ ῆ (ὄκ=ὄβλος), χωρίον γεωργῶν πρὸς Δ. τῶν Καστανεῶν. Τὸ 1884 εἶχεν 95 οἰκογενείας ὁρθοδόξων· ναὸν τοῦ ἁγ. Γεωργίου καὶ ἀγίασμα τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ εἰς τὴν πλαγίαν τοῦ βουνοῦ, ὅπου ἐσχηματίζετο ἀρκετὸν ρεῦμα, τὸ ὅποιον ἔστρεφε μῦλον τοῦ δυτικῶς παρακειμένου τοῦ χωρίου. Ἀναφέρεται εἰς τὰς παραδόσεις τῆς Θράκης, ποὺ μᾶς δίνει ἡ Ἑλληνικὴ Σταυροβλῆ-Σαραντῆ («Θρακικά», τόμ. Ζ' 1936, ὑπ' ἀρ. 84 καὶ τ. Η' 1937, ὑπ' ἀριθ. 145β' καὶ 183, γ').

Τὸ σχολεῖον του εἶχε 45 μαθητὰς εἰς χαμηλὸν δωμάτιον, διδασκομένους ἀπὸ τὸν διδάσκαλον καὶ ψάλτην συγχρόνως, ἀντὶ 23 λ.Τ. ἑτησίως, ποὺ

1) Ἡ ὀνομασία προήλθεν ἐκ τοῦ Τσαοῦς ἢ Σιαοῦς πασσᾶ, Μαυροβουνίου, ἀνατραφέντος εἰς τὸ σαράϊ καὶ προαχθέντος τρεῖς εἰς Μ. Βεζύρη (ἐπὶ Μουράτ Γ' καὶ Ἀχμέτ Α') αὐτὸς ἔκτισε τὸ 1571 τὸ ὡραῖον κινάκι του εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀγροκτηματοῦ, ἐπὶ ἀψίδων, μέσα εἰς εὐρύχωρον τετράγωνον δεξαμενὴν, τὴν ὁποίαν γεμίζει τὸ ἄρθρον καὶ ἀστείρευτον νερὸ τῆς κρήνης, ποὺ ἀπομονώνει τὴν οἰκοδομήν, ὥσαν νησάκι, συγκοινωνοῦν μὲ τὸν γύρω ἐκτεταμένον λαχανόκηπον μὲ γεφυρωτὴν σκάλαν πετρὴν (εἰκ. «Θρακικά», τ. Δέκατος, 1938, σ. 196)

*Abnè Tair'lar
Γαλλοί:
«Θρακικά» Αθ
τ. ΙΓ' 1940
σ. 146-147
(39-40)*

ἐπλήρωσε τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον. Ἡ κοινότης τὸ 1896 ἔκτισε νέον σχολεῖον, ὅπως μαρτυρεῖ τὸ σχετικὸν αὐτοκρατορικὸν φερμάνι, ποὺ χορηγεῖ τὴν ἄδειαν τῆς οἰκοδομῆς, ἐκδοθὲν ἐπὶ πατριάρχου Ἀνθίμου Ζ' τοῦ Ἰσάτσου (Ἑκκλ. Ἀλ. τ. 20, σ. 168, ἔτος ις', 12/7/1896).

Οἱ κάτοικοι τοῦ περὶ τοὺς 160, κατὰ τὴν ὑποχρεωτικὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, μετενέστευσαν τὸ 1924 εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐγκατασταθέντες εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Ἀξιού, παρὰ τὸ Γυναικόκαστρον καὶ ἀπετέλεσαν τὴν Νέαν Δήμητραν ἐνῶ τὸ χωρίον τῶν, ὡς εὐρισκόμενον ἔξω καὶ πλησιέστατα τῆς ἀμυντικῆς γραμμῆς τῆς Ἰστιάλης, ἐξεσκάφη κατὰ τὸν Βαλκανικὸν πόλεμον.

Πύργος.

35.—Πύργος¹⁾ τ. Μπουργάζ, νῦν Κεμέρ Μπουργάζ. Κεῖται ΝΔ. τοῦ Μπαχτσέ Κιοϊ καὶ τοῦ Βελιγραδιοῦ, ἐπὶ τοῦ Βορβύσου.

Εἶναι κτίσμα καὶ θερινὴ διαμονὴ τοῦ Ἀνδροῦνικου Κομνηνοῦ, 1183-85 ποὺ ὕψωσεν ἐδῶ τὸν πύργον του. Αὐτὸς μετοχέτευσε εἰς τὸν ἐπισκευασθέντα ἀγωγὸν τοῦ Οὐάλεντος τὸν ποταμὸν Ὑδράλην πρὸ τοῦ 1185. Ἡ νεωτέρα οἰκοδομὴ τοῦ Πύργου τοῦ νεροῦ (Βουργάζ) ὀφείλεται εἰς τὸν Ὁσμάν Β', γενομένη πρὸ τοῦ Ὀκτ. 1622 καὶ ἀποτελοῦσα τὸ μοναδικὸν ἔργον τῆς 4ετοῦς ἀτυχοῦς βασιλείας του.

Ὑπεράνω τοῦ Πύργου ὑπάρχουν 4 ὕδραγωγοί, οἱ τρεῖς τῶν ὁποίων ἔχουν ἀπὸ 50 ἀψίδας· ὁ πλησιέστερος πρὸς τὸ χωρίον, ὁ κυρίως Μακρός, εἶναι βυζαντινός, διώροφος καὶ ὡραιότατος. Αὐτὸς μετοχτενεῖ τὰ νερά τῆς κοιλάδος τοῦ Βελιγραδιοῦ καὶ τῶν μετ' αὐτὴν καὶ καταλήγει νοτίως εἰς τὴν δεξαμενὴν τοῦ Ἐγγύκαποῦ.

Ἡ κοιλάς αὐτὴ σκιαῖται ἀπὸ ἱτιές καὶ λεῦκες, τὸ δὲ πλησίον πυκνὸν καὶ ἄγριον δάσος ἔχει βαλανιδιές, πλατάνια, φτελιές καὶ πεῦκα. Εἰς τὴν ἀπέναντι τοῦ δάσους κατωφέρειαν ἦσαν τὰ σπίτια τοῦ μεγάλου αὐτοῦ χωριοῦ καὶ πέραν, εἰς τὸ ἄκρον λόφου, βορειοδυτικῶς, τὸ τουρκοκατωκοιμένον Πετεινοχώρι, διατηροῦν τὸ ὄνομά του ἀπὸ τὸν θεμελιωτὴν του βυζαντινὸν στρατηγὸν Πετεινόν²⁾. Εἰς τὸ λουτρόν τοῦ Πετεινοχωριοῦ ἐπῆγαιναν πεζῇ αἱ κυρίαι τοῦ Πύργου, διημερεύουσαι εἰς αὐτό, ὅπως λέγει ὁ Βυζάντιος κατὰ τὴν γνωστὴν τουρκικὴν συνήθειαν.

Ὁ Πύργος ἦτο τὸ μεγαλύτερον καὶ πολυανθρωπότερον τῶν μεσογείων

1) Ὁμώνυμος πόλις τῆς Βουλγαρίας ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου.

2) Βασίλειος Πετεινός, ἀκμάσας ἐπὶ Κ. Πορφυρογεννήτου, 918—959, ὡς ὁ πραγματικὸς κυβερνήτης τοῦ κράτους.